

САВРЕМЕНА СРПСКА СЛАВИСТИКА У МЕЂУНАРОДНОМ КОНТЕКСТУ

Од 12. до 14. јануара 2009. године одржан је на Филолошком факултету у Београду, у организацији Славистичког друштва Србије, 47. Скуп слависта Србије. Одржавање Скупа финансијски је помогло Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије. Програм и рад скупа већ традиционално окупља велики број слависта, како референата, тако и слушаалаца и полазника Зимске школе, као и учесника Округлог стола из земље и иностранства. Зимска школа, која се одржава у оквиру јануарског Скупа слависта, је семинар за обавезно усавршавање наставника руског језика (прописан од стране Министарства просвете). Уз сарадњу, гостопримство и свесрдну помоћ Руског дома у Београду и уз активно учешће предавача са Филолошког факултета у Београду и предавача из Института за руски језик »А. С. Пушкин« у Москви (Љубов Викторовна Форисенкова и Наталија Владимировна Кулибина), семинар је имао велики одзив и успешан ток.

Број учесника, слушаалаца и слависта – референата из земље и иностранства, сваке године расте (пријављено је 57 реферата на самом скупу, док су у Зимској школи била заступљена предавања и практичне вежбе). С обзиром на основни назив Скупа, подједнак број референата из сфере опште српске славистике, али њених грана – русистике и србистике. Још један феномен представља куриозитет у оквиру научних интересовања и науке у експанзији – *методике*. Само у оквиру ове дисциплине пријављена су 24 реферата. Организатор је конципирао рад по областима – русистика, полонистика, словакистика, бохемистика, србистика и методика наставе свих словенских језика. Осим тога, реферати су груписани по научним областима истраживања: лингвистика (радови са компаративним приступом српском језику) и књижевност.

Аутори реферата из наше земље су, углавном, из наших универзитетских центара, и то: Београд (22, од чега 11 русиста, 11 србиста); Нови Сад (13: 7 русиста, 6 наставника српског језика и књижевности); Врање: 3 реферата из области србистике; Јагодина, Сомбор и Врбас по један србиста, као и један србиста из Брна. Аутори реферата, слависти из иностранства, живе и раде у универзитетским градовима: Грац, Брно, Братислава, Глазгов, Подгорица, Никшић, Скопље. Учесће иностраних слависта у оволиком броју даје међународни карактер Скупу.

Скуп је отворио и присутнима честитао Нову годину Богољуб Станковић, председник Славистичког друштва Србије. У поздравној речи упућеној присутнима, који су се окупили у оволиком броју, посебно је поздравио високе представнике народа чији језик и културу изучавамо: аташеа за културу Амбасаде Руске Федерације

у Србији Олега Јевгењевича Булгакова; директора Руског дома у Београду г. Кутирина, академика Милку Ивић, академика Александра Младеновића, председника Одбора за доделу награде »Павле Ивић«, као и представнике Филолошког факултета – продекана Петра Буњака, славодобитнике награде »Павле Ивић«, учеснике Зимске школе, референте из земље и иностранства и посебно слависте из далеких крајева Србије, слависте из Црне Горе, Македоније, Словачке, Чешке, Словеније, Бугарске, представнике »Матице српске« и Института за српски језик САНУ, као и посленике средстава информисања који на одговарајући начин прате ова дешавања.

Поздравну реч учесницима скупа на одличном српском језику упутио је представник Руске федерације. Уз изражавање великог задовољства, пренео је поздраве и жеље, а посебно информацију о недавно (децембра 2008) одржаној заједничкој седници свих ректора водећих руских универзитета и министра Лаврова. Разматрана су питања подршке учењу руског језика и помоћи другим универзитетима, међу којима су Београд и Нови Сад. Очекује да ће се појачати активност и пронаћи нове области за сарадњу. Уследиле су поздравне речи директора Руског дома, затим продекана Филолошког факултета, који сматра да је руски језик један од стратешких дисциплина Филолошког факултета, што је потврђено појачаним интересовањем студената и сваке врсте помоћи у наставној делатности и жели да славистика цвета не само у 2009. години, него и у свим наредним годинама.

Реализација програмског садржаја почела је традиционалним додељивањем награде »Павле Ивић«. Одлуку Одбора за награду за 2008 годину образложио је председник Одбора, академик Александар Младеновић. Одбор је заседао 13. новембра 2008. и размотрио предлоге за награду пристигле до 19. септембра (дан одласка Павла Ивића у вечност). Од свих пристиглих радова одмах се издвојио: једнотомни *Речник српског језика* у издању *Матице српске*, Нови Сад, 2007, енциклопедијског типа који има 2561 страну и једанаест аутора: Милица Вујанић, Даринка Гортан-Премк, Милорад Дешић, Рајна Драгићевић, Мирослав Николић, Љиљана Ного, Васа Павковић, Никола Рамић, Рада Стијовић, Милица Тешић, Егон Фекете. Награду је образложио председник Одбора за награду истакавши да се овај речник разликује од свих досадашњих и по својој грађи, и по методологоји рада. Аутори су обухватили најважнију лексику из свих области постојања српског језика, укључујући и стилски обојену, а избацили су анахронизме и нефреквентне турцизме, германизме и др., као и речи дијалекатског карактера. Искључене су уско терминолошке лексичке појединости које су померене према маргини људске делатности. Речник се може сматрати базом за будући вишетомни речник. Награду је, у име ауторског тима, чији ће сваки члан добити копију Повеље, примио је и речи захвалности упутио Мато Пижурица.

Радни део скупа је отворио Б. Станковић уводним рефератом »Традиција и савремено изучавање словенских језика«. Аутор се осврнуо на рад Зимске школе, која у оквиру Скупа, уз пуну подршку просветних власти – недељу дана

усавршавања наставника - траје 50 година. Међутим, 2001. овај вид усавања је у »реформаторском заносу« укинут. Славистичко друштво Србије се није мирило са тим, па је у сарадњи са Руским домом у Београду и Институтом »А. С. Пушкин« из Москве наставило рад и ево већ пет година траје тродневна школа, са амбицијом да се њено трајање продужи и добије статус обавезног усавања професора. Референт се осврће на историју српске славистике, помињући знаменита имена (Белић, Лалић, Живановић), као и на реформе и перспективе. Истиче да је област методике, која је дуго била запостављана, извучена у први план тиме што је на 17. конгресу МАПРЈАЛ-а 2008. основана Међународна комисија за методикку.

После традиционалне коктел-паузе настављен је рад у пленуму, који је означен цитатом првог референта (Д. Копривица, Никшић): »Ми слависти нисмо позвани да мењамо свет, али морамо указати на моралну и духовну страну, путеве развоја – то је вредан допринос развоју науке, наспрот тенденције технократског и крајње равнодушног ума«. Са посебним интересовањем саслушан је реферат В. Борисенко о судбини совјетских абривијатура и о појави нових, на пример НЕГР = неграђанин (Руси у балтичким замљама без права држављанства); о порасту броја морфема код глагола; о страним глаголима са руским префиксом; о крњим речимао каошту су: *пьянь* (пјаница), *экстрим* (екстремалный случай), *едáтýт* (кафе в Москве), *длянос* (лекарство от насморка) и сл. Рефератом К. Кончаревић »Сто шездесет година наставе руског језика у духовним школама Српске православне цркве« завршен је рад у пленуму и после подневне паузе отпочео је рад по секцијама. Реферати ће по традицији бити објављени у наредном броју часописа »Славистика«.

Другог дана рада Скупа у паузи је одржана Годишња скупштина Друштва са избором радних тела, Извештајем о раду у 2008, избором Управе и доношењем актуелних одлука. За госте из иностранства организована је екскурзија по Београду под називом »Руски Београд«. За све учеснике је 13. 01. 2009. у 18,30 организован културни програм у Руском дому »Улазница у Бољшој театар« са балетском представом, а у 20 ч. одржано је традиционално, веома посећено славистичко посело.

У наставку јануарских славистичких дана, после затварања Скупа слависта, 14. јануара 2009, отворен је дводневни међународни округли сто **»Савремено проучавање руског језика и руске културе у другом словенском окружењу«**. Организацију округлог стола помогло је Међународно педагошко друштво за подршку руског језика и Славистичко друштво Србије. Рад округлог стола почео је поздравном речју Б. Станковића и констатацијом да су се спојила три програма: научни симпозијум, Зимска школа и Округли сто. Учествовали су слависти из Београда (10), Новог Сада (4), Никшића (2), Москва (2) и по један учесник из Брна, Братиславе, Великог Трнова, Костроме, Љубљане, Софије и Врања. Слушаоци су се упознали са статусом руског језика и проблемима наставе у појединим земљама,

са традицијом и перспективом наставе, са значајем периодике и Интернета у наставном процесу.

Присутне су поздравила два висока госта из Москве: Јуриј Алексејевич Горјачов, заменик министра у московској влади за образовање, међународњу сарадњу и сарадњу са регионима РФ и света. Катедра за међународно образовање је призната као главна за ту област у систему УНЕСКО. Москва као мегалополис са 14 милиона становника има велики број етничких група, много оних који долазе на рад – привремени или стални боравак. Задатак је да се омогући владање руским језиком који ће постати језик пословне и људске сарадње. Разрађени су програми за децу таквих радника код којих се развија поштовање према земљи и људима међу којима бораве; упознавање са законима и документима РФ, историјом, традицијом и културним специфичностима. Разрађена је методологија учења руског језика за децу предшколског узраста. Посебан облик рада је рад са децом миграната који уопште не знају руски језик. Због тога систем образовања омогућује да педагози стекну две дипломе – основну диплому и диплому предавача руског језика као страног. Очекује да ће се и Србија придружити овој организацији, која своје састанке одржава сваког априла, већ десет година.

Владимир Фјодорович Захаров, у својству руководиоца Међународног педагошког друштва за подршку руског језика при влади града Москве, које броји 120 људи из 35 земаља света, поздравља присутне и упознаје их са неким подацима. Друштво је основано 2004. године, има свој Координациони савет, у којем Србију представља Богољуб Станковић, а који се састаје сваке друге године. Последња конференција је одржана октобра 2008 са плановима и смерницама да Москва пружа свестрану помоћ образовно-наставном процесу, разради методологије учења руског у условима билингвизма (што је нарочито актуелно у прибалтичким земљама, али и у Украјини, Молдавији, Казахстану). Нарочито је актуелно питање потпуног образовања и настава природних наука на руском језику. По препоруци Унеска, циљну групу чини узраст од нула до шест година. Москва је први град са којим је потписан меморандум о образовању деце млађег узраста. До сада је постојао само на државном нивоу. Катедра за међународно образовање Унеска припремила је уџбенике за наставнике и албуме за децу са нултим знањем руског језика. За симпозијум који ће се одржати 2010. године већ су припремљене публикације о ресурсима дечјих вртића, а сви подаци, као и Статут Друштва могу се наћи на сајту www.etnosfera.ru, а за информације о раду друштва (МПО – Международное педагогическое общество) г. Захаров је дао своју адресу: vfzakharov@mail.ru.

Јелица Алабурић